

Napló a hadifogságból – IV.

Március 21-én Benedek meghozta a meletet. 1946. márc. 24. vasárnap munkanap volt, délelőtt zengett az ég. Délelőtt jó, délután szomorú hírt hallottam. Délelőtt beszéltem egy fiúval, akit szülőfalumon kísérték keresztül Sós-kútra. A Vashíd épségben volt, néhány házon kisebb rombolások látszottak. Délután beszéltem Zütley László zls. ő mondta, hogy állítólag febr. 4-én itt, Odesszában az 5-ös lágerban meghalt Wágenszommer Franci, a sógor. 21–31-ig nagyon szép idő volt. 31-én, vasárnap pihenő. Ilyen nyugodt szabadnapunk még nem volt az idén. Ebéd ma nagyon jó volt: sűrű korpaleves, kukoricakása, fél füstölt hal, egy árpa-szójabab sütemény. Vacsora: szójabableves, feketekávé.

Ápr. 1. mától új lágerparancsnokunk van. Alexandrovski szds. helyett egy őrnagy úr. Megjötték a golyák, fecskét még nem láttam. 6-án láttam Zakariás Pistit, a 6-os lágerban van. 7-én vasárnap teljes munkanap volt. Visszacserélték a magyar nadrágokat és sapkákat. 14-én virágvasárnap. 15-én telt meg a hold, tehát 21-én lesz húsvét. Ma reggeli fagy volt. Lapok érkeztek. Ápr. 18–19–20-án, nagycsütörtök-nagypéntek-nagyszombat. Most volt először, hogy nagypénteken húst ettem 1-2 dkg-ot. Nagyszombaton olyan enyhé volt az idő, hogy ingben dolgoztam. Este 6-kor a D.O.K.-ból bejövet a feltámadási körmeneten éreztem magam, írádsággal Istent nézve egy pár könnyet szerettem volna letörölni kedves szüleim arcáról. Nagyon lány lett-e édesanyám által gyúrt kalácskészta? (könyveitől). Kívánom, hogy fogyasszák el a legjobb egészséggel, én is hála Isten jó egészséggel fogyasztottam az itt kapott ételmet. 20-án fecskét láttam. 21-én húsvét vasárnap reggeli: kukoricaleves, kása, és 20 dkg kenyér. Ebéd: szójabableves tészta, kukoricakása safttal, kukorica-sütemény, sült hal és 20 dkg kenyér. Vacsora: leves, kávé, 45 dkg kenyér, 3 dkg szalonna, 1 drb főtt tojás és 4 drb savanyú paradicsom. Az idej húsvét kellemesebb volt, mint a tavalyi. Köszönöm, Istenem. Húsvéthétfő reggel 9-10 óra között csuklottam háromszor; vajon kik emlegettek? Vacsorám ma is kitűnő volt: leves, 45 dkg kenyér és kávé, plussz vettem 45 dkg kenyeret és két drb festett piros tojást. Húsvéthétfőn még itt sem maradt el az öntözgetés, locsolás, mégpedig orosz kölnivel, amit Murányi János bácsitól kaptam, ő egy ház bontásánál találta. Ápr. 24-én, Szt. György napja. Ápr. 26-án sok szeretettel gondolok bátyámra és sógorasszonyra: 3 éves házassági évfordulók alkalmából rátk és kis családokra. Kérem Istent, hogy ezt a szép napot együtt erő- s egészségben tölthessék el. A mai vacsorám: korpaleves galuskával

és kávé, 45+45 dkg kenyér és 2 dl pörkölt. Ápr. 28. vasárnap, munkanap. Ma a deszkarakás közben az egyik bajtársammal egy tyúkfészekre akadunk, 10 tojás volt benne, 1-1 drb-t nyersen megittunk, s homokkal megtöltve visszatettük a fészekbe. Várjuk a többi.

1946. május 1. a munkásnép ünnepe. Reggel 8-kor volt ébresztő. Reggeli: korpaleves, kukoricakása. Ebéd: Tésztaleves, buriskása, pörkölt és egy árpasütemény. Vacsora: korpaleves, kávé és pörkölt. 11-kor ismertették a nap eseményeit, jelentőségét. Ebéd után mozi és színi előadás volt. Gyönyörű szép nap volt, a tegnapi eső után ilyen szép nap kevés volt. 1946 májusa lesz-e életem legszebb hónapja? Május 2. még ma is ünnepünk van. Május 9. ma újra ünnepünk van, és pedig a háború befejezésének évfordulója. Elsejéttől zubbonyba van a kivonulás, a munkahelyen ing vagy ing nélkül dolgozunk, gyönyörű szép idő járja. Május 10. ma is elment a lágerből egy csoport, Murányi bácsi, Kál és Mattern Dezső is. Máj. 12. vasárnap pihenő. 19-én vasárnap a szöggyárban dolgoztunk, du. 4 óráig. Máj. 20. Kedves Mariskám! A 21-dik születésnapodat ugyanott kell megtartanom, mint tavaly az odesszai 2-es lágerban. Most szívem teljes melegéből kívánok erő s egészséget és sok lelkierőt a csüggedésben. Tavaly a mielőbbi viszontlátással most pedig, hogy „ép-s egészségben találkozhasunk” – búcsúzom. Isten veled. Sokszor csókol: Miska. E hónapban annyit ettünk amennyi jól esett. A szöggyárban mértem magam, súlyom: alsónadrágban 65 kg. Máj. 26. Hősök napja. Mennyi könnyet ejtenek ma értünk, kik távol vagyunk hazánktól. Máj. 27. Ma már csereznyét is kóstoltam: 11 szemet kaptam, 8-at elosztottam, három szemet én fogyasztottam el. Este a lágerban hagymát és retket kaptunk. 29-én kb. 10-12 dkg szalonnát kaptunk. 30-án áldozócsütörtök. Este 1 drb olajban sültlángost és vaját kaptunk. Ez a hónap hála a Mindenhatónak jól telt el. Levest, főtt ételt, mindennap annyit ettem, amennyi jól esett. A májusi idő 1–25-ig a 10–14-es napokat, mikor nagyon hideg volt, kivéve nagyon szép idő volt. 25–31-ig záporos, szeles idő. Május végén kezdtek nyílni az akácfák.

Június 2. vasárnap pihenőnap. 1946 jún. 7. mától újra 80 dkg a napi kenyér és a reggeli kása is elmaradt. Ma Usatován (egy falu Odessa mellett) voltunk gépkocsin köért. Jún. 9. pünkösdszombat. Ma megint pihenőnap van, de egy részünk ma is dolgozik. Reggeli: korpaleves, fekete és nyershal. 1946. június 16. vasárnap ma volt fogságom legboldogabb napja, délután megkaptam az április 9-én otthonról írt la-

pot. Jún. 20. úrnappja. ezzel a nappal is egy szép ünnepet veszítettünk. Gyönyörű szép idő volt. Jún. 21-én nyár kezdete. Ma rossz napom volt, este 39 fokos lázam volt. 22-én már 5 éve, hogy kitört a német-orosz háború. 26-án fizetést kaptunk és pedig 80 rubelt. 30-án vasárnap hozattam a városból 25 dkg szalonnát 45 rubelért.

Július 2. Kedves kis Jóska! Most is még a messze idegenből kell, hogy üdvözljelek második születésnapodon. Most azt kívánom, hogy édesapádat Isten előbb vezérelje köztetek erő s egészségben. Sokszor csókolak. Mai vacsorám szalonnán sült tojás volt. E héten vacsoráim jók voltak: szalonna, tej, sült tojás, de elfogyott a zsoldom is, a 80 rubel. Júl. 7. ma stukatorozó vállalkozó voltam egy privát háznál, ebédet ott ettünk. Sárgabarackot és meggyet vettem, 1 l 10-10 rubel 1946. júl. 13. Kedves Józsi barátom! Szeretettel gondolok rád 24-dik születésnapodon. Hú barátod: Miska. Júl. 17. ma újra megjött a májusi-júniusi forróság, 40-42 fok sem volt ritkaság. Júl. 21. vasárnap ma munkaszünet volt, de délig takarítottunk, poloskáltunk, annyi volt, hogy egy ember sem aludt a szobában, némely éjjel 3-4 helyre is költözködtünk. 10-től részben visszajött a reggeli kása és a napi 90 dkg kenyér. Ma pl. burislevés és kása, ebéd: tésztaleves és tészta egy kis safttal, vacsora: burislevés, tea és füstölt hal. Júl. 23-án délben olyan fejfájás fogott el, hogy délután már nem is tudtam dolgozni, majd 25-én este befeküdtem a gyengélkedőre. Júl. 25. Jakab-alma, búzakörte, még az idén sem lakhatok jól belőle. Júl. 26. Anna-nap. Kedves Sógorasszony! Névnapon sok szeretettel gondolok rád a messze idegenből. Júl. 28. Búcsú vasárnap. Ma valamennyire búcsúm van: itt a gyengélkedőn ötször étkezünk napjában egy kis asztalnál ülve. Reggeli, ebéd, vacsora ugyan az, mint a századoknál, tízórai egy olajban sült lángos és alma vagy körte kompót, uzsonna egy lángos. Lázam reggel 37,3 este 38,3 volt

Augusztus 3. ma újra munkába álltam, tíz napot töltöttem a gyengélkedőn. Aug. 8. ez a nap nagy változást hozott, egy elvonuló csoportba kerültem, orosz ruhába öltözködtünk, és fabakancsot kaptunk, majd vacsora (bableves egy szem babbal) után el is hagytuk a 2-es lágert. Kimentünk az állomásra. Este vagonba szálltunk, 30-an egy 18 tonnás kocsiba. Aug. 8–12-ig délig a vagonban voltunk, sokszor megizzadtunk. 12-én érkezünk Kievbé, majd 2 órai gyakorlás után értünk a lágerba. Ennyit még nem szenvedtem a vízhiány miatt, mint ezen az úton.

Varga Mihály
naplójából